

17. Shankar G. A Study of Globalization Challenges and SWOT Analysis of Education in India / G. Shankar // International Journal of Business Administration and Management. – 2017. – Vol. 7. – No. 1. – P. 16–25.

18. Sharma J. Globalization : Its Impact on Management Education in India / J. Sharma, K. M. Saini, M. Ch. Joshi // Pacific Business Review International. – July 2012. – Vol. 5. – Issue 2. – P. 73–79.

19. Sharma R. Professional Military Education and Producing Thought Leaders for the Army / R. Sharma // Indian Defence Review. – 17 July 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.indiandefencereview.com/professional-military-education-and-producing-thought-leaders-for-the-army/>.

20. Singh A. Impact of Globalization on Indian Education System / A. Singh, P. Bansal, R. Garg // International Journal of Engineering Research & Technology. – December 2013. – Vol. 2. – Issue 12. – P. 2488–2491.

21. Singh M. K. Challenges of Globalization on Indian Higher Education / M. K. Singh. – Areejay-Stya Education Research Foundation, 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.aserf.org.in/presentations/globalization.pdf>.

22. Singh S. K. Globalization with Respect to its Impact on Indian Culture / S. K. Singh [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://sites.google.com/site/drsushilseducare/clubs-activities/scholar-s-bow-3-globalization-with-respect-to-its-impact-on-indian-culture>.

23. Sukma R. Globalization's impact on threat perception and defence postures in Southeast Asia: two views / R. Sukma, K. S. Nathan // Globalization and Defence in the Asia-Pacific / Ed. by G. Till, E. Chew, J. Ho. – London, New York : Routledge Taylor and Francis Group, 2009. – P. 90–114.

24. Waters M. Globalization / M. Waters. – London : Routledge, 1995. – 213 p.

Дата надходження до редакції: 05.03.2018 р.

УДК 378.015

Ольга ПОЛОЦЬКА,

кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри англійської мови
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна

ЗАСОБИ ЗАПОБІГАННЯ І БОРОТЬБИ З ПРОЯВАМИ АКАДЕМІЧНОЇ ТА НАУКОВОЇ НЕДОБРОЧЕСНОСТІ В УНІВЕРСИТЕТАХ АВСТРАЛІЇ: ВИВЧЕННЯ ПОЗИТИВНОГО ДОСВІДУ

У дослідженні висвітлено типові засоби запобігання та боротьби з академічною і науковою недоброчесністю у 20-ти кращих університетах Австралії. Проаналізовано інформацію з офіційних сайтів університетів з метою виокремлення основних механізмів протидії неетичній поведінці в академічному середовищі, що є актуальними для поширення доброчесності в системі вищої освіти України.

Ключові слова: академічна та наукова доброчесність, академічне середовище, академічні навички, боротьба з академічною та науковою недоброчесністю, вища освіта, етична поведінка, інтелектуальна власність, плагиат.

В исследовании рассмотрены типичные способы предотвращения и борьбы с академической и научной недобросовестностью в 20-ти лучших университетах Австралии. Проанализирована информация с официальных сайтов университетов с целью выявления основных механизмов противодействия неэтичному

поведению в академической среде, которые являются актуальными для распространения добросовестности в системе высшего образования Украины.

Ключевые слова: академическая и научная добросовестность, академическая среда, академические навыки, борьба с академической и научной недобросовестностью, высшее образование, интеллектуальная собственность, плагиат, этическое поведение.

The paper highlights typical ways to prevent and struggle against academic and research dishonesty in top 20 universities of Australia. The author analyzes information from official university sites with the aim of discovering such mechanisms of withstanding non-ethical behavior in academic environment, which can be valuable for developing a sustainable integrity system in Ukrainian higher education.

Key words: academic and research integrity, academic environment, academic skills, ethic behavior, higher education, intellectual property, plagiarism, struggle against academic and research dishonesty.

Постановка проблеми. Сьогодні освіта та наука змушені вирішувати цілу низку проблем, які за своєю суттю є віддзеркаленням соціальних, економічних, технічних та культурних викликів, актуальних для сучасного суспільства. Проблема боротьби та попередження випадків академічної і наукової недоброчесності є однією з них. Вона не лише характеризується глобальною поширеністю, проблемністю вирішення, різноманіттям форм, а й детермінується багатьма факторами. Сучасний освітянин в Україні хоч і усвідомлює всю глибину проблеми, але, на жаль, має у своєму розпорядженні досить обмежений набір методичних, психологічних та технічних інструментів для її викорінення. Так, українські заклади вищої освіти сьогодні активно долучаються до роз'яснення студентам того, що плагіат – це вкрай негативне явище, яке суперечить креативному потенціалу інтелектуальної праці; що добра репутація значно вагоміша за примарну надію швидко та без зайвих зусиль продукувати академічні тексти; що наукова та академічна діяльність керується суворими етичними нормами та ін. [2, с. 4]. Окрім цього, матеріально-технічна база університетів дозволяє керівникам студентських наукових робіт перевіряти їх на унікальність завдяки сучасному програмному забезпеченню (наприклад, сервісу Unplag/UNICHECK, eTXT Антиплагіат, Advego Plagiat, Shingles Expert, Anti-Plagiarism, Strike Plagiarism та ін.). Починаючи із 2014-2015 років, українські університети започаткували затвердження положень про попередження та боротьбу з проявами академічної і наукової недоброчесності, а також внесення до статутів навчальних закладів відповідних розділів, що стосуються визначення основних понять академічної і наукової доброчесності та відповідальності за порушення норм етичної поведінки в академічному середовищі. Усі наведені вище заходи є прикладами позитивної тенденції та оздоровлення української вищої освіти.

Однак зазначимо, що на фоні глобального досвіду боротьби з академічною та науковою недоброчесністю це – лише початкова стадія процесу. Для того, щоб він не припинявся та не розтягувався в часових межах, необхідно в найближчі роки завершити впровадження ефективних методів та механізмів боротьби з порушеннями етичних норм у науці та вищій освіті. Ця робота повинна проводитися системно, охоплюючи всі без винятку заклади вищої освіти України, мати єдиний підхід та підпорядковуватися загальнодержавній стратегічній меті – підвищення якості наукового контенту як результату інтелектуальної діяльності науковців, зокрема й студентів. Означена мета в сучасних реаліях, на перший погляд, може здатися утопічною або майже недосяжною. Полегшити її досягнення можна шляхом вивчення та запозичення позитивного досвіду запобігання й боротьби з проявами академічної і наукової недоброчесності, який мають країни світу, що вже давно на практиці довели його ефективність. У цьому контексті українські освітяни та науковці навіть мають певні переваги: вони можуть запозичувати та впроваджувати методи й технології, які є практично апробованими.

Розуміючи, яке важливе місце відведено академічній і науковій доброчесності у галузі освіти та науки, вважаємо за належне з'ясувати, яким чином дотримуються доброчесності відомі університети світу. Матеріалом для дослідження ми обрали Австралію – успішну країну з позитивним

і довготривалим досвідом боротьби з проявами академічної і наукової недоброчесності.

Австралія – одна з найкращих країн світу для навчання. І це цілком зрозуміло, адже її система вищої освіти займає четверте місце у світі (за даними QS Higher Education System Strength Rankings 2016) після США, Великої Британії та Північної Ірландії, а також Німеччини [28]. Необхідність проведення такого дослідження вбачаємо у тому, що для розбудови власної сталої системи запобігання академічній і науковій недоброчесності українські заклади вищої освіти потребують ознайомлення із позитивними моделями подібних систем, які вже багато років функціонують у закордонних університетах. Той факт, що дотримання норм академічної і наукової етики є абсолютно необхідною умовою якості освітніх послуг, уведено не лише практикою запобігання найкращих університетів світу, а й увагою, яку їх адміністрація, професорсько-викладацький склад та студентство приділяють доброчесності в академічному середовищі.

Аналіз наукових досліджень і публікацій. Питання академічної і наукової доброчесності у вітчизняній освіті та науці набули неабиякого значення впродовж останніх кількох років. Серед авторів, які досліджують означену тематику, – Л. Семененко, В. Сацик, С. Курбатов, А. Артюхов, Н. Сорокіна, Т. Фініков, І. Дегтярьова.

Характеристика питань розбудови ефективної системи академічної доброчесності в університеті неможлива без урахування проблем захисту інтелектуальної власності. Саме цьому питанню присвячено роботи В. Е. Луначека, С. В. Корновенко, О. А. Кульбашної, О. С. Парамонові, І. Ф. Коваль.

Аналіз світового досвіду з метою вдосконалення системи вищої освіти загалом та розбудови норм академічної і наукової етики набув популярності впродовж останніх років. Вагомий внесок у дослідження академічної доброчесності було зроблено авторами колективної монографії «Академічна чесність як основа сталого розвитку університету», виданої за підтримки Посольства США в Україні та Американських Рад із міжнародної освіти. Автори розглядають різноманітні аспекти академічної доброчесності, зокрема і соціальний, роблять акцент на глобальності проблематики. Академічна доброчесність в дослідженні представлена як національна потреба й необхідна умова підвищення якості вищої освіти в сучасних умовах [2].

Проблематиці наукової доброчесності присвячена колективна монографія «Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених». У роботі зокрема характеризуються національні й міжнародні стандарти та тенденції з метою формування етичних норм проведення досліджень у сучасному університеті [1].

Світова наука має значно ґрунтовнішу традицію досліджень проблем наукової та академічної доброчесності. Важливими в контексті нашої розвідки вважаємо роботи таких авторів, як К. Калдвел, Дж. Н. Енґлер, А. Джордан, Р. Макдоналд, Д. МакКейб, В. Прохаска, К. Пулверс.

Актуальність дослідження вбачаємо у можливості ознайомлення викладачів вищої освіти України із засобами боротьби та запобігання випадкам академічної і наукової доброчесності в Австралії, яка є одним із лідерів у цьому напрямі. Завдяки використанню інформаційних технологій

австралійські освітні програми стали доступними для всього світу, а успіх австралійських університетів у застосуванні означених технологій зумовлений їх неабияким досвідом, набутим у ході дистанційного навчання студентів, а також якістю освіти і беззаперечною репутацією австралійських університетів [3].

Мета дослідження – виокремити, порівняти й систематизувати типові засоби запобігання та боротьби з проявами академічної і наукової недоброочесності в провідних університетах Австралії; дослідити питання створення сталої системи академічної та наукової доброочесності в українських закладах вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Для проведення дослідження ми скористалися контентом 20-ти офіційних веб-сайтів відомих університетів Австралії, завдяки яким розглянули ключові моменти запобігання академічної і наукової недоброочесності в означених навчальних закладах [5-10; 12; 14-22; 27; 29; 30; 32].

В Австралії є чотири головні групи університетів, які були сформовані з метою досягнення однієї спільної для всіх університетів-членів мети. Для цього є чимало об'єктивних причин, зокрема маркетингові, практична співпраця, а також переваги, пов'язані із членством у групі. Чотири основних групи, що є на сьогодні досить активними, це: *Група восьми (Group of Eight)*, *Австралійська технологічна мережа (Australian Technology Network (ATN))*, *Університети у галузі інноваційних досліджень (Innovative Research Universities (IRU))*, *Мережа регіональних університетів (Regional Universities Network)* [26].

Наше дослідження щодо запобігання академічної і наукової недоброочесності ми розпочали з австралійських університетів, що входять до *Групи восьми (Group of Eight)*, а саме: 1) *Австралійський національний університет (Australian National University)* – державний університет, розташований у Канберрі (Австралія), заснований 1 серпня 1946 р.; 2) *Університет Мельбурна (The University of Melbourne)* – найстаріший у штаті Вікторія державний університет, який робить значний внесок у розвиток наукових досліджень, навчання та викладання, заснований у 1853 р.; 3) *Університет Аделаїди (The University of Adelaide)* – публічний університет в Аделаїді (Південна Австралія), заснований у 1874 р., третій із найстаріших університетів Австралії; 4) *Університет Монаша (Monash University)* – один із найвідоміших університетів Австралії, філія якого знаходиться на чотирьох континентах, заснований у 1958 р.; 5) *Університет Нового Південного Уельсу (The University of New South Wales (UNSW))* – державний університет Австралії, головний корпус якого розташований у Сіднейському районі Кенсінгтон (штат Новий Південний Уельс), заснований у 1949 р.; 6) *Університет Квінсленду (The University of Queensland)* – один із найстаріших і найкращих дослідницьких університетів Австралії, відомий своїми дослідженнями та інноваціями (зокрема винайдення протиракової вакцини), заснований у 1909 р.; 7) *Сіднейський університет (The University of Sydney)* – один із найстаріших і найкращих державних університетів в Австралії, заснований 1 жовтня 1850 р. і розташований у штаті Новий Південний Уельс; 8) *Університет Західної Австралії (The University of Western Australia)* – найстаріший університет у штаті Західна Австралія та єдиний у штаті, що входить до Групи восьми, заснований у 1911 р.

Наступний етап нашої роботи – висвітлення проблеми запобігання академічної і наукової недоброочесності на прикладі австралійських університетів, що входять до другої групи – *Австралійської технологічної мережі, Університетів у галузі інноваційних досліджень, Мережі регіональних університетів*: 1) *Сіднейський технологічний університет (University of Technology Sydney (UTS))* – публічний університет у Сідней, заснований у 1988 р.; 2) *Університет Південної Австралії (University of South Australia)* – публічний університет у столиці Південної Австралії – Аделаїді, найбільший навчальний заклад у Південній Австралії, заснований у 1991 р. внаслідок об'єднання Південно-Австралійського технологічного інституту та Коледжу передової освіти; 3) *Королівський Мельбурнський технологічний університет (Royal Melbourne Institute of Technology (RMIT University))* – світовий лідер у галузі мистецтва та дизайну, архітектури, освіти, комунікацій та медіадосліджень, комп'ютерних наук та інформаційних систем, бізнесу та управління, заснований у 1992 р.; 4) *Університет Кертіна (Curtin University)* – відомий дослідницький університет, що розташований у Бентлі (Перт, Західна Австралія), найбільший університет Західної Австралії, заснований у 1966 р.; 5) *Університет Джеймса Кука (James Cook University (JCU))* – один із провідних університетів світу, де досліджуються тропіки, заснований у 1961 р.; 6) *Університет Чарльза Дарвіна (Charles Darwin University (CDU))* – один із найвідоміших дослідницьких університетів, заснований у 2003 р.; 7) *Університет Фліндерса (Flinders University)* – уже понад 50 років є центром новаторських досліджень та неабиякої майстерності у викладанні, заснований у 1966 р.; 8) *Університет Ла Троба (La Trobe University)* – вищий навчальний заклад, розташований у Мельбурні (штат Вікторія); 9) *Університет Південного Хреста (Southern Cross University)* – один із найвідоміших австралійських університетів, що входить до мережі Австралійських регіональних університетів, заснований у 1994 р.; 10) *Університет Нової Англії (University of New England)* – австралійський громадський університет, головне університетське містечко якого знаходиться у місті Армідейл, що у північній частині Нового Південного Уельсу, один із членів мережі Австралійських регіональних університетів; 11) *Університет Південного Квінсленда (The University of Southern Queensland (USQ))* – один із провідних австралійських постачальників освітніх програм як безпосередньо в університеті, так і онлайн (дистанційно), близько 75% студентів університету навчаються як онлайн, так і дистанційно, заснований у 1967 р.; 12) *Університет Саншайн-Кост (University of the Sunshine Coast)* – громадський університет, розташований у Саншайт-Кост (Квінсленд), член мережі Австралійських регіональних університетів, заснований у 1994 р.

Методологія аналізу передбачала роботу з матеріалами, розміщеними на офіційних сайтах означених університетів, зокрема тими, що присвячені питанням академічної і наукової доброочесності та плагіату. Методом суцільної вибірки ми визначили релевантну інформацію та, порівнявши її, з'ясували не лише загальні механізми боротьби з недоброочесністю, а й виокремили унікальні.

Результати дослідження. Аналіз публічної інформації, розміщеної на сайтах представлених нами

вище 20-ти університетів, доводить, що заходи щодо забезпечення етичної поведінки в академічному середовищі навчальних закладів носять систематичний та всеохоплюючий характер. Усю інформацію було розподілено за конкретними блоками, що значно спрощує її використання, а саме:

1. Сторінка, де представлена загальна інформація, присвячена питанням академічної і наукової доброчесності та плагіату, політиці університету щодо цих питань, базову термінологію. Означені матеріали доводять важливість «чесного навчання» та поваги до інших дослідників, чітко окреслюють межу між доброчесною й недоброчесною поведінкою.

2. Кодифіковані документи (Кодекси честі, Політики з наукової та академічної доброчесності, Наставови до іспитів та оцінювання, Статути для студентів та співробітників, Положення академічної ради, Правила поведінки для студентів, Студентський дисциплінарний статут та ін.) мають юридичну силу та базуються на основних положеннях Австралійського Кодексу відповідального проведення досліджень (Australian Code for the Responsible Conduct of Research) [23], а також Закону про авторське право Австралії (1968 р.) (The Commonwealth of Australia Copyright Act, 1968) [31].

3. Інформація, що стосується питань інтелектуальної власності, її юридичних та моральних аспектів.

4. Інформація (завдання) для студентів першого курсу, з якою вони зобов'язані ознайомитися перед початком навчання в університеті або впродовж перших днів навчання.

5. Методичні матеріали з питань академічної та наукової доброчесності (від методичних посібників до тестів самооцінювання);

6. Онлайн-ресурси (розміщені на сайтах у формі навчальних модулів, навчальних посібників з етики, допоміжних матеріалів, що стосуються правил цитувань на посилань тощо), до яких мають доступ студенти та співробітники з метою поглиблення навичок доброчесного академічного спілкування.

7. Інформація щодо роботи центрів академічних навичок та навчання, які надають індивідуальну і групову допомогу з питань академічної і наукової доброчесності.

8. Інформація щодо правил користування електронними системами співставлення текстів із метою виявлення плагіату (Turnitit, EndNote, LMS, Google Images, TinEye, Moss, SIM, Jplag, REWIND, Rewforks, JCU Mobile App, Safe Assign, iThenticate).

9. Інформація, що стосується роботи з програмами з метою вдосконалення академічних навичок, представлених у конкретно взятому університеті (наприклад, розподіл власного часу, робота з бібліотечними ресурсами, написання академічних робіт різних жанрів тощо).

Проаналізуємо представлені вище інформаційні блоки в контенті, що пропонується для вивчення та активного використання усіма учасниками академічного процесу в окреслених нами університетах.

Сторінка із загальною інформацією, кодифіковані документи, онлайн-ресурси, інформація про плагіат у науковому дискурсі та функціонування електронних систем співставлення текстів представлена на сайтах усіх досліджуваних університетів. Цей факт, на нашу думку, є не лише свідченням правильної академічної культури, а й доводить важливість такої інформації і вільний доступ до неї. При цьому логіка розміщення інформації йде від загального до конкретного:

спочатку студенти та співробітники ознайомлюються із базовими пропозиціями, термінологією та правилами доброчесності, пізніше мають змогу пройти підготовчі онлайн-курси і лише після цього переходять до практичних аспектів роботи з електронними системами, які застосовуються для перевірки академічних і наукових текстів на наявність запозичень з інших джерел.

На сайтах 17-ти із 20-ти означених нами університетів розміщено методичні матеріали, якими студенти та співробітники можуть і повинні користуватися у ході вивчення різноманітних аспектів доброчесності в академічному середовищі. Наприклад, в *Університеті Західної Австралії* студенти є важливою складовою академічної спільноти, яка поважає академічну доброчесність, тому серед навчальних ресурсів наявні й такі, що присвячені означеній темі, зокрема онлайн-модуль «Основи академічної поведінки» (Academic Conduct Essentials (ACE), розрахований на студентів, які лише розпочинають навчання в університеті, спрямований на ознайомлення з основами етичного навчання та очікуваннями щодо коректної академічної поведінки з їх боку в стінах університету. Пройти модуль повинні всі без винятку студенти [5]. На сайті *Університету Монаша* розміщено достатню кількість модулів з академічної доброчесності, як-от: «Вступ: академічна доброчесність», «Етика», «Практичні Навички», «Навички Мислення», «Ctrl-C Плагіат», «Помилка-404 Плагіат», «Знайти-Замінити Плагіат», «Змова», «Наслідки», «Отримання допомоги» та ін. [11].

На сайтах 12-ти університетів представлена інформація про роботу центрів академічних навичок та навчання, де студентам пропонують низку безкоштовних програм для допомоги у навчальному процесі та опануванні нових навичок. Так, в *Університеті Фліндерса* функціонує Навчальний центр студентів (Student Learning Centre), який розміщує корисні джерела з тайм-менеджменту, академічного письма та читання, правильного оформлення посилань; звернення по допомогу до консультанта-бібліотекаря, який є не лише посередником між студентом та ресурсами бібліотеки у будь-якій галузі знань, а й помічником у пошуку найкращих ресурсів та їх дослідженні [13]. Робота вищезначених навчальних центрів спрямована насамперед на усвідомлення того, що найголовнішим засобом для підтримки доброчесності є розвиток академічних навичок [13]. І хоча лише сім із 20-ти університетів мають на своїх офіційних сайтах окремі сторінки, присвячені розвитку таких навичок, насправді інформація про ці навички так чи інакше інкорпорована в інші блоки контенту сайтів. Наприклад, *Університет Монаша* неабиякого значення надає розвитку здібностей студентів з метою уникнення випадків плагіату, зокрема студентів навчають мислити самостійно, розвивають їх здібності до наукових досліджень (аналіз, синтез, навички критичного мислення тощо), допомагають розвивати різноманітні практичні навички (розподіл власного часу, ефективного читання та конспектування тощо) [11].

Важливим, на наш погляд, є і той факт, що в шести університетах окресленому питанню присвячена робота саме зі студентами першого курсу. Це доводить розуміння університетською спільнотою важливості ознайомлення молоді із правилами етичної академічної поведінки саме на початковому етапі навчання, адже неможливо вимагати від студентів

добросесності або карати їх за порушення норм етики без детального ознайомлення їх із «правилами гри» ще до того, як вони складуть свій перший тест або напишуть першу дослідницьку роботу. Так, в *Університеті Кертіна* є програма з академічної добросесності (Academic Integrity Program), яку студенти повинні опанувати впродовж перших 14 днів від початку навчання в закладі. Мета цієї програми – допомогти студентам більше дізнатися про концепцію академічної добросесності, принципи університету, а також про те, що університет очікує від них як членів академічної спільноти [26].

Лише чотири університети із 20-ти мають окремі сторінки, присвячені питанням інтелектуальної власності, проте опосередковано на цих питаннях наголошується і на сайтах інших закладів. Так, на сайті *Університету Аделаїди* є спеціальна сторінка, присвячена авторському праву, де представлені матеріали з означеного питання, а отже, кожен член університетської спільноти має юридичні зобов'язання щодо його дотримання (це закріплено у Політиці дотримання авторського права (Copyright Compliance Policy)). Таким чином, не лише студенти, які розпочинають навчання в університеті, а й увесь новий персонал зобов'язаний пройти «Курс з авторського права мого університету» (My Uni Copyright Course) [25].

Висновки. Таким чином, на прикладі діяльності 20-ти університетів Австралії нами було з'ясовано, що питання академічної і наукової добросесності та запобігання проявам недобросесності є ключовим моментом діяльності усіх закладів освіти. Крім того, всі університети дбають про репутацію свого навчального закладу, адже для них це не просто питання престижу, а насамперед якості освіти, яку вони надають. Університети Австралії намагаються так виховувати своїх студентів, щоб вони дотримувалися принципу добросесності і в майбутній професійній діяльності, незалежно від того, чи бачить це хтось та чи передбачено це офіційними правилами. Студенти повинні здобути якісну освіту, необхідну передусім для них самих, адже від цього залежить їх майбутнє, а роботодавці, приймаючи молоде покоління на роботу, мають бути упевнені в якості дипломів, виданих університетами. Значна увага приділяється не лише окресленню термінів «добросесність» і «недобросесність» та розгляду їх проявів, а й розвитку моральних якостей особистості, дотриманню студентами правил етики, розвитку навичок конспектування, тайм-менеджменту, академічного письма, аналізу, синтезу, вмінню критично мислити тощо.

Результати проведеного дослідження підтверджують, що головним завданням університетів Австралії є не лише надання знань та вмінь, а й допомога студентам і викладачам у дотриманні академічної і наукової добросесності. Означений підхід надзвичайно ефективний, адже зосереджує увагу саме на обізнаності студентів, на розумінні ними того, що є академічною добросесністю чи недобросесністю, які є прояви недобросесності студентів, викладачів і технічного персоналу, надає можливість студентам використовувати різні програми та ресурси у своїй академічній та науковій роботі, але при цьому застерігає про небезпеку плагіату та порушення авторських прав.

Проаналізувавши досвід Австралії щодо запобігання академічної і наукової недобросесності, можна стверджувати, що це питання є неабияк актуальне і для України. Хоча університети Австралії надзвичайно різноманітні за своєю діяльністю, однак кожен

із них гарантує якість освіти, яку надає, адже вона побудована на дотриманні принципу академічної і наукової добросесності як основи репутації навчального закладу.

Організація навчального і науково-дослідного процесу австралійських університетів спрямована на те, аби зацікавити студента, надати йому можливість реалізувати власний творчий потенціал. Університети намагаються донести до студентів ідею про те, що кожен із них особисто відповідає за своє майбутнє, свою професійну кар'єру. Зважаючи на це, студентів навчають мислити самостійно, розвивають їх прагнення до наукових пошуків, розвивають практичні навички (тайм-менеджмент, академічного письма, ефективного читання і конспектування та ін.), а також навички критичного мислення. Австралійські студенти пам'ятають просту істину: поводячись недобросесно, наприклад, списуючи, вони позбавляються можливості брати участь у наукових дослідженнях, адже навички, набуті в університеті, знадобляться їм не лише у професійній діяльності, а й у повсякденному житті. Таким чином, вони стануть чесними та надійними членами суспільства.

Вважаємо, що українським університетам необхідно перейняти досвід Австралії стосовно належного інформування студентів, аспірантів та викладачів щодо питань добросесності й недобросесності, адже саме необізнаність призводить до несерйозного ставлення українських студентів та викладачів до означеної проблеми. Зазвичай вони не вбачають ніякого «криміналу», наприклад, використовуючи чужі ідеї і думки без посилання на первинне джерело. Як відомо, в університетах Австралії при виявленні плагіату негайно застосовуються різні види покарань, аж до виключення, а науковців за таку поведінку можуть позбавити наукового ступеня, не кажучи вже про створення негативного іміджу, що підриває добру репутацію навчального закладу.

Спираючись на практику кращих австралійських університетів, в українських закладах вищої освіти навчальний процес необхідно розпочинати з надання студентам інформації про те, що таке добросесність та недобросесність, пропонувати їм різноманітні методичні матеріали з цього питання, порядок цитування першоджерел, акцентуючи увагу на тому, що у ході написання будь-якої наукової роботи цитування першоджерел та посилання на автора обов'язкові. Крім того, необхідне прийняття кодексів етики студента, викладача, адміністративного персоналу кожного конкретного університету; проводити навчання студентів із цієї тематики, починаючи з першого курсу; розміщувати на офіційних веб-сайтах університетів у відкритому доступі повну інформацію щодо академічної та наукової добросесності та будь-яких проявів недобросесності, зокрема етичні правила, практичні завдання щодо цитувань і посилань. У навчальних закладах необхідно створити такі умови, щоб студент міг у бібліотеці, на кафедрі, в лабораторії отримати всю необхідну інформацію стосовно питань добросесності, був поінформований щодо теми своєї роботи в електронному вигляді, адже щоб мати можливість щось аналізувати, спочатку варто забезпечити відкритий доступ до першоджерел.

Насамкінець хочемо додати, що сприяння добросесності та неприйняття недобросесності в освіті й науці безпосередньо залежатиме від загальної ситуації

в державі, коли роботодавцеві будуть потрібні професіонали, які не лише навчалися доброчесно, а й самостійно проводили свої дослідження, а отже, здатні аналізувати і приймати самостійні й креативні рішення.

Перспективами подальших наших досліджень у цьому напрямі вважаємо проведення аналогічного аналізу заходів боротьби з науковою та академічною недоброчесністю в закладах вищої освіти Європи, США, Канади, а також розробку стратегічної програми впровадження кращих практик у систему вищої освіти України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених : колективна монографія / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. – 169 с.

2. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. фонд «Міжнарод. фонд дослідж. освіт. політики»; за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. – К. : Таксон, 2016. – 234 с.

3. Аншенюк Н. М. Особливості розвитку транснаціональної вищої освіти в Австралії наприкінці ХХ – початку ХХІ століть / Н. М. Аншенюк // Порівняльна професійна педагогіка. – 2012. – № 2. – С. 126–134.

4. Чорновол-Ткаченко О. О. Шляхи запобігання порушенням принципів наукової та академічної етики студентами ВНЗ / О. О. Чорновол-Ткаченко // Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. – 2014. – № 1103. – Вип. 78. – С. 191–195. – (Серія «Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов»).

5. Academic conduct essentials (ACE) : Current students : The University of Western Australia [Electronic resource]. – Available from : <http://www.student.uwa.edu.au/learning/resources/ace>.

6. Academic dishonesty and plagiarism – The University of Sydney [Electronic resource]. – Available from : <http://sydney.edu.au/students/academic-dishonesty-and-plagiarism.html>.

7. Academic honesty & plagiarism – ANU [Electronic resource]. – Available from : <http://www.anu.edu.au/students/program-administration/assessments-exams/academic-honesty-plagiarism>.

8. Academic honesty & plagiarism information for staff | Learning & teaching – The University of Adelaide [Electronic resource]. – Available from : <https://www.adelaide.edu.au/learning/teaching/plagiarism/>.

9. Academic integrity and plagiarism – The University of Melbourne [Electronic resource]. – Available from : <http://academicintegrity.unimelb.edu.au/>.

10. Academic integrity & plagiarism – UNSW [Electronic resource]. – Available from : <http://www.lc.unsw.edu.au/academic-integrity-plagiarism>.

11. Academic integrity and referencing – Research & Learning Online [Electronic resource]. – Available from : <https://www.monash.edu/rlo/research-writing-assignments/referencing-and-academic-integrity>.

12. Academic integrity and student conduct – my.UQ – University of Queensland [Electronic resource]. – Available from : <https://my.uq.edu.au/information-and-services/manage-my-program/student-integrity-and-conduct/academic-integrity-and-student-conduct>.

13. Academic integrity for students – Flinders University [Electronic resource]. – Available from : <http://www.flinders.edu.au/academicintegrity/student.cfm>.

14. Academic integrity – Flinders University [Electronic resource]. – Available from : <http://www.flinders.edu.au/academicintegrity/>.

15. Academic integrity – JCU Australia [Electronic resource]. – Available from : https://www.jcu.edu.au/students/learning-centre/academic-integrity?SQ_VARIATION_199269=0.

16. Academic integrity, plagiarism and cheating – UTS [Electronic resource]. – Available from : <http://www.student.uwa.edu.au/learning/resources/ace>.

17. Academic integrity – RMIT University [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rmit.edu.au/browse;ID=kkc202lwe1yv>.

18. Academic Integrity – Southern Cross University [Electronic resource]. – Available from : <http://scu.edu.au/teachinglearning/index.php/6>.

19. Academic Integrity, Student Admin, La Trobe University [Electronic resource]. – Available from : <http://www.latrobe.edu.au/students/academic-integrity>.

20. Academic Integrity | Student Life | University of New England [Electronic resource]. – Available from : <http://www.une.edu/studentlife/plagiarism>.

21. Academic Integrity – University of South Australia [Electronic resource]. – Available from : <http://i.unisa.edu.au/staff/teaching-innovation-unit/tiu/academic-integrity/>.

22. Academic policies and guidelines – Monash University [Electronic resource]. – Available from : <https://www.monash.edu/students/academic/policies/academic-integrity>.

23. Australian Code for the Responsible Conduct of Research [Electronic resource]. – Available from : https://www.nhmrc.gov.au/_files_nhmrc/publications/attachments/r39.pdf.

24. Australia University Groupings [Electronic resource]. – Available from : <http://www.australianuniversities.com.au/directory/australian-university-groupings/>.

25. Copyright Legal and Risk [Electronic resource]. – Available from : <https://www.adelaide.edu.au/legaland-risk/copyright/>.

26. Information for students – Academic Integrity Program (AIP) [Electronic resource]. – Available from : <https://academicintegrity.curtin.edu.au/students/AIP.cfm>.

27. Overview – What is academic integrity? – Curtin University [Electronic resource]. – Available from : <http://academicintegrity.curtin.edu.au/overview/index.cfm>.

28. QS Higher Education System Strength Rankings 2016 [Electronic resource]. – Available from : <https://www.topuniversities.com/system-strength-rankings/2016>. – Дата звернення: 12.11.16.

29. Research ethics, integrity and compliance – University of the Sunshine Coast [Electronic resource]. – Available from : <https://www.usc.edu.au/research-and-innovation/research-ethics-and-integrity>

30. Student academic integrity at CDU [Electronic resource]. – Available from : <http://www.cdu.edu.au/academic-integrity>.

31. The Commonwealth of Australia Copyright Act 1968 [Electronic resource]. – Available from : http://www8.austlii.edu.au/cgi-bin/viewdb/au/legis/cth/consol_act/ca1968133/.

32. University of Southern Queensland [Electronic resource]. – Available from : <http://usqassist.custhelp.com/ci/documents/detail/2/assignment-writing-academic-integrity>.

Дата надходження до редакції: 20.03.2018 р.